

In memoriam Hajdú Mihály (1933–2014)

Búcsú a Névtani Értesítő alapító szerkesztőjétől

1. Hajdú Mihállyal a magyar nyelvstudomány több ágának tudósa és a magyar névtan elmúlt fél évszázadának minden valószínűség szerint legmeghatározóbb alakja távozott körünkől. A nevek világának, az általuk felvetett kérdések legszélesebb köreinek kutatója, tanítványok nemzedékeinek megbecsült oktatója és nevelője, a szakterület működésének, intézményeinek legtevékenyebb szervezője, több esetben megteremtője volt. Egész életében arra törekedett, hogy a névkutatás – önálló és önálló tudományterületként – méltó helyet kapjon a tudományok körében, az oktatásban és a tudományos életben egyaránt.

A magyar névkutatás egyszemélyes intézménye volt.

2. Hajdú Mihály 1933. augusztus 14-én született Orosházán. Iskoláit szülővárosában végezte, ott érettségizett 1951-ben, majd képesítés nélküli tanítónak helyezkedett el. Szakmai pályafutása nem indult könnyen: munka mellett – másfél évtizeden át általános, ipari tanulói és kisegítő iskolában is dolgozva – szerezte meg tanítói, majd orosz, magyar, angol és könyvtár szakos diplomáit (1952–1962), később egyetemi doktori fokozatát (1964).

1966-ban lett aspiráns, majd 1969-től oktató az ELTE Bölcsészettudományi Karának Benkő Loránd vezette 1. sz. Magyar Nyelvstudományi Tanszékén (későbbi nevén: Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárástani, majd Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék). Emellett, később az ország több más felsőoktatási intézményének volt hosszabb-rövidebb ideig óraadó tanára, s éveken át az Akadémia Nyelvstudományi Intézetének félállású munkatársa is.

Oktató és tudományszervező munkája tehát több intézményhez is kapcsolta, személye és szakmai tevékenysége azonban elsősorban az ELTE-hez kötődött, ahol a tanszék profiljába tartozó valamennyi tudományterülettel foglalkozott, különböző és változó képzési formák keretei közt, s azokon túlmenően is törődött hallgatóival. Nyugdíjazását követően, majd professor emeritusként is oktatott tovább az egyetemen, s csak 2012-ben, súlyos betegsége miatt vonult vissza végleg a tanítástól. 2014. január 7-én hunyt el Orosházán.

Sokoldalú munkásságából az alábbiakban a névtannal kapcsolatos elemeket igyekszem kiemelni, részletes áttekintésére és értékelésére azonban így sem vállalkozhatom. Csupán az életmű főbb építőelemeit törekedhetem számba venni – amelyeket hol névkutatásunk alapjaiban vagy támpilléreiben, hol tovább vezető lépcsőfokaiban, hol pedig a legváratlanabb helyeken felbukkanó színes mozaiklapjaiként találunk helyükön.

3. Hajdú Mihály első tudományos publikációi nyelvjárástani és néprajzi vonatkozásúak voltak (egyetemi doktori dolgozatát is dialektológiából írta), de figyelme hamar a névtan felé fordult. Erre irányította aspiránsvezetője, Benkő Loránd, de saját érdeklődése is egyre inkább efelé vonzotta. Munkásságát végigkísérte a nyelvjárástani, később kiegészítette a szociolingvisztikai, s mindezekhez is kapcsolódóan jellemezte a nyelvtörténeti tematika, ám a középpontjában egyértelműen a tulajdonnevek vizsgálata állt. Hajdú

Mihály – a magyar névkutatók közt egyedülálló módon – a névtannak gyakorlatilag minden területét érdemben kutatta, szerteágazó érdeklődésével jelentős mértékben bővítve, formálva a magyar névkutatás palettáját és a tudományterület arculatát. Számos fontos – meghatározó, úttörő jellegű – mű fűződik a nevéhez a névtan különböző területein.¹

Tudományos fokozatait is névtani munkásságával, a rá olyannyira jellemző módon: nagyszabású, történeti ívű és területileg is reprezentatív igényű adatgyűjtésen és -feldolgozáson alapuló, átfogó igényű, hiánypótló jellegű munkáival szerezte. 1970-ben lett kandidátus (*Keresztneveink és becézőneveink újabkori vizsgálata. 1770–1970. I–II.*), 1998-ban akadémiai doktor (*A középmagyar kor személynévtörténete [1526–1772]. I–III.*). Kandidátusi értekezésének második felét: a magyar becézés történetét, illetve típusait kimerítően feldolgozó részét *Magyar becézőnevek (1770–1970)* című kötetében (1974) tette közzé. Fokozatszerző munkáinak számos eredménye azonban csak legnagyobb szabású, összegző művében, *Általános és magyar névtan. Személynevek* című monográfiájában (2003) látott napvilágot, a magyar személynévtörténet áttekintéséhez szolgáltatva más-honnan kevésbé merithető adatokat. Személynév-történeti forrásanyagok feldolgozásával és közreadásával (bukovinai keresztnévgyűjtések, Bandinus-féle összeírás névstatistikái) is a további személynévkutatókat kívánta támogatni.

A mai magyar személynévanyag legfontosabb típusait szótári munkákban dolgozta fel. Azt követően, hogy a magyar és a nemzetközi keresztnévszótár-irodalom repertóriumát elkészítette (1977), a szinkrón magyar keresztnévanyagot – máig egyedülálló módon – kétnyelvű: magyar–angol / angol–magyar névszótárban adta közre (1983). A magyarországi szinkrón családnévállomány gyakoribb elemeit – miután a megfelelő statisztikai adatokhoz több évtized sikertelen próbálkozásai után végre hozzájuthatott – *Családnevek enciklopédiája* című, szemléletében és tartalmában is számos újdonságot hozó művében (2010) dolgozta fel. Utolsó éveiben – lényegét tekintve már az 1970-es évek óta tervezett munkaként – az Újmagyarkori családnéveink téma XVIII–XXI. század című, monumentális adattáron dolgozott. E művének már csupán I. kötetét (2012) tudta maga is kézbe venni, névvégmutató feldolgozásának elkészültét sajnos nem érthette meg.

Amint azt itt – csupán az önálló kötetként megjelentek közül – megemlített művei is jelezhetik, Hajdú Mihályt leginkább a magyar személynevek – elsősorban történeti vonatkozású, másodsorban leíró – kutatása foglalkoztatta. Személynév-történeti, személynévtani kérdéseket tanulmányok további hosszú sorában tárgyalt. A hagyományosan fontosabbnak tekintett személynévtípusok mellett a kevésbé kutatott egyéb személynévfajták (pl. az ún. helyettesítő nevek) vizsgálatára, illetve további személynévtani kérdésekre (pl. a névkiegészítőkre) is szívesen fordított figyelmet.

A névkutatásnak a személynévtan mellett a másik meghatározó részterületét, a helynévtant Hajdú Mihály mindenekelőtt forrásértékű művek közzevőjeként gazdagította. Közreműködött több megye földrajzinév-gyűjtésének munkálataiban (kiemelendő a Csepel-sziget helynévanyagát közreadó munkája: 1982), összeállította egyes vármegyék történeti helységnevtárait (1989, 1994), megszervezője és sorozatszerkesztője volt Szabó T. Attila nagyszabású erdélyi történeti helynévgyűjtése kiadásának (2001–2010), elkészítette legfontosabb hivatalos helységnevtáraink névvégmutató szótárait (1987, 1989, 2007), és közreadta (szerzőtárrsal) az első magyar térkép helyneveit is (1978). Foglalkoztatta a

¹ Életemművének teljességre törekvő bibliográfiáját l. a *Névtani Értesítő* jelen számában (36. 2014: 345–371).

Pesty Frigyes által irányított 19. századi országos helynévgyűjtés kiadásának a gondolata, ennek megindítására azonban nem volt lehetősége. Adatfeltáró és közreadó munkássága mellett földolgozta és elemezte Budapest utcanévanyagát (1975; a fővárosról hasonló vizsgálat azóta, a rendszerváltást követően sem készült), s több tanulmányában tárgyalt helynévtörténeti, szinkrón helynévtani, illetve a helynévgyűjtés módszertanát érintő kérdéseket is.

Szívesen, bár ritkábban foglalkozott egyéb névtípusok vizsgálatával. Önálló kiadványban csupán a Magyar hajónevek (1986) anyaga látott napvilágot, többször írt ugyanakkor állatnevekkel, tanyanevekkel kapcsolatos cikkeket, s alkalmilag vizsgált további, még ritkábban kutatott névtípusokat (címek, természeti jelenségek nevei stb.) is.

Sokat foglalkoztatták a névelmélet, az általános névtan problémái. Több tanulmányában vizsgálta a tulajdonnév mibenlétének, nyelvrendszerbeli helyének, jelentésének és egyéb sajátosságainak a kérdéskörét, de szívesen foglalkozott a névtan történetével, s különös szenvedéllyel a tudományok rendszerében elfoglalt helyének kérdésével. Vonatkozó eredményeit, véleményét, meglátásait már említett, Általános és magyar névtan. Személynevek című kötetének (2003) első nagy fejezetében (Általános névtan cím alatt) összegezte.

Szakmai érdeklődéséből, sokirányú tevékenységeiből, illetve a névkutatás iránt érzett felelősségérzetéből következően foglalkozott az alkalmazott névtan – itthon kevésbé művelt – területeivel is írásaiban. Több cikkében szolt a keresztnévadás szabályozásának kérdésköréről, gyakorlati összefüggései miatt fordított figyelmet a névtani lexikográfia témakörére, a névtani terminológia rendezésének ügyére, a névgyűjtések módszertanára. Több ízben szolt a névtan közoktatásbeli megjelenítésének lehetőségeiről, s ennek támogatására készítette el az egyik középiskolai magyar nyelvi tankönyv szakmai kiegészítő füzeteként – egyúttal a magyar névkutatás máig egyetlen valóban átfogó tematikájú, bár szükségszerűen rövid és ismeretterjesztő hangvételű áttekintéseként – Magyar tulajdonnevek című munkáját (1994).

Minden nagy tervét – mert számos ilyen foglalkoztatta – nem tudta megvalósítani. Nem készült el a nagy névtani bibliográfia, a névtani lexikon vagy a terminológiai szótár – melyeket még Mező Andrással, illetve a magyar névkutatás korabeli testületeinek részvételével szándékozott egykor megvalósítani. Saját munkásságának, publikációnak egy jelentős része azonban így is elsősorban és közvetlenül mások munkáját, kutatásait volt hivatott szolgálni. Írt névtani bibliográfiát, repertóriumot, módszertani útmutatást; számtalan ismertetést, áttekintést a nemzetközi és a magyar névtani szakirodalom újabb eredményeiről; forráskiadványok, szótári és adattári munkák sorát állította össze és tette közzé. Olyan műveket, amelyeket a tudományérés mai (t)rendje kevésbé értékel, de amelyek egy-egy szakterület működése, művelése szempontjából meghatározó jelentőséggel bírhatnak.

Hajdú Mihály fontosnak tartotta a szaktudományos ismereteket közérthetően megfogalmazó, illetve összefoglaló műfajokat is. Tudományos ismeretterjesztő kötetekbe írt fejezeteket, lexikonokba szócikkeket, vállalt ismeretterjesztő előadásokat, nyilatkozott a sajtónak, rádiónak, tévének is, ha megkeresték. Évtizedeken keresztül zsűrizte, értékelte az anyanyelvi gyűjtőpályázatokra beküldött munkákat, az erre érdemesnek látottak megjelentetését is gyakran lehetővé téve.

4. Egyetemi oktatóként igen sokat tett az egyetemi (és főiskolai) névtanoktatás megszervezéséért, népszerűsítéséért, ezzel együtt a szakmai utánpótlás neveléséért.² Az ELTE Bölcsészettudományi Karán többen tartottak rendszeresen névtani kurzusokat, de a legnépszerűbbek, legnépesebbek Hajdú tanár úr órái voltak, sok hallgatóban keltve fel a névtan iránti érdeklődést. A névtan csupán a választható tantárgyak közé tartozott, ugyanakkor – nem csupán, ám elsősorban neki köszönhetően – az egyik legkedveltebb szakdolgozati témává vált a magyar szakon. Számos szemináriumi vagy szakdolgozatot nemcsak szakmailag irányított, hanem segített is közreadni, többnyire a maga által szerkesztett, s elsősorban e célból alapított kiadványsorozatok valamelyikében.

A Bölcsészkaron egykor létrehozott ún. önálló programok közt 1992-ben alapította meg, majd megszűnéséig irányította a Névtani programot. Ez az ország egyetlen szervezett névtani képzési programjaként működött, az ún. bolognai rendszerű képzési rendszerre való kényszerű átállásig. Hajdú tanár úr nevéhez fűződött az egyetlen olyan magyar szakos képzés is egykor – s erre büszke volt –, amelynek kötelezően megjelenő elemét képezte egy névtani kurzus teljesítése. Ez az esti kiegészítő magyar szakos képzés volt, amelyet évtizedeken keresztül szervezett és irányított, s egyik szívügyének érzett.

Teljesen természetesnek számított, hogy Miska tanár úr 1994-ben megszervezte az akkor induló, újabb típusú magyar nyelvtudományi doktori (PhD) képzés keretében a névtani doktori képzést is az ELTE-n. A doktori alprogramot éveken át irányította – egy időre Korompay Klárának adva át a vezetését –, míg betegsége miatt vissza nem kellett vonulnia annak irányításától. Témavezetésével egy sor hallgatója szerzett doktori fokozatot a névkutatás területén – többnyire ma az ország különböző egyetemén és főiskoláin tanító kollégánk.

Arra való tekintettel is, hogy az egyetemi névtani képzésnek nem volt tankönyve, fogott neki az Általános és magyar névtan című, nagyszabású munka megírásának. Ennek sajnos csupán az első, az általános névtant, más nyelvek és népek személynévtanát, legnagyobb terjedelemben pedig a magyar személynévrendszert, illetve személynévtörténetet (pontosabban: annak nagyobb részét) bemutató kötete készülhetett el. Elkezdte a második kötetet is, bő egyharmadát meg is írta, ám annak anyaga ellopott számítógépével együtt elveszett, s újírásához és befejezéséhez már nem érzett magában kellő erőt és kedvet. Az Általános és magyar névtan. Személynevek címmel 2003-ban megjelent egyetlen, vaskos (955 lapos) kötet azonban – legfőbb kutatási témáinak, eredményeinek, a névkutatásról alkotott véleményének összefoglaló szintéziseként – a mai magyar névtudomány sokat forgatott, állandó hivatkozási alapul szolgáló műve.

5. A kutatás és az oktatás mellett legalább ugyanilyen jelentőségű tevékenységet végzett a magyar névtan szempontjából Hajdú Mihály a tudományszervezés területén. A névkutatás intézményrendszerének, fórumainak megteremtésében és fenntartásában elsőrendű érdemei vannak. A magyar névkutatás ebből a szempontból sem lenne az és

---

² E témakörrel bővebben I. FARKAS TAMÁSNAK A névtan a felsőoktatásban, az ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszékén című írását (megjelenik 2015-ben, egy jelenleg szerkesztés alatt álló köszöntő kötetben).

olyan, ami és amilyen ma, ha ő – saját kutatásaitól és életétől vonva el az időt – nem azonosítja elvégzendőként, s egyúttal nem vállalja magára e feladatokat.³

Hajdú Mihály több névtani kiadványsorozatot hívott életre. Az 1974-ben megindított Magyar Személynévi Adattárak (sárga füzetek, 1991-ig) 99 számot, az 1976-ban indult Magyar Névtani Dolgozatok (kék füzetek, 2007-ig) 200 számot tett közzé az irányításával. A szellemi, anyagi és szervezési háttérrel ezekhez egyaránt ő teremtette meg: a kiadványokat – néhány kivétellel – maga szerkesztette, nyomtatta ki és terjesztette. Velük különösen a tehetségesebb és érdeklődő hallgatóknak, önkéntes névgyűjtőknek, pályakezdő kutatóknak igyekezett publikálási lehetőséget teremteni. Az általa alapított, szerkesztett, működtetett különböző – s nem csupán névtani – sorozatokban mintegy 400 kiadványt jelentetett meg, ami rengeteg figyelmet, energiát, önfeláldozó munkát igényelt tőle. Páratlan, egyedülálló és különösen áldozatos teljesítmény. Bár maga is elismerte, hogy e kiadványok egy része nem ütötte meg a magasabb tudományosság szigorú mércéjét, de úgy tartotta, hogy minden adat, s még az egyszerű földolgozás is olyan érték, amelyet érdemes közzétenni, hogy azokat a tudományos kutatás felhasználhassa.

Hajdú Mihály azt is vallotta, hogy egy önálló tudományterületnek saját folyóiratra van szüksége. Egy ilyen megteremtésével már Mikesy Sándor próbálkozott, még az 1958-as, első magyar névtudományi konferenciát követően téve kísérletet egy névtani periodika indítására. A Névészeti Értesítő első, kísérleti példányánál – nem ismert okokból – nem jutott tovább. A Mikesy felvázolta elképzelésből és a periodika névválasztásából (tervezett rövidítése NÉ. lett volna) azonban később is érdemes lehetett meríteni.

Egy megalapítandó névtani periodika koncepcióját 1977-ben, a Nyíregyházán megrendezett, III. nemzetközi magyar nyelvészkongresszuson ismertette Hajdú Mihály és Mező András a jelenlévő névkutatókkal, akik üdvözölték a folyóirat megindításának tervét. Hajdú így bő egyéves előkészítést (a kéziratok összegyűjtését, szerkesztését) követően 1979-ben, Mező Andrással együtt – akihez szoros szakmai és emberi, baráti kapcsolat fűzte – indította útjára a Névtani Értesítőt a magyar névkutatás folyóirataként. „Tudjuk, hogy szükség van rá...” – fogalmazták meg szerkesztői hitvallásukként az első számban. A névkutatásnak ekkoriban már számos európai és más országban volt önálló folyóirata, míg másutt a Névtani Értesítőnél későbbi alapítású névtani periodikák működnek, s egyes nyelveknek, országoknak ma sincs saját névtani folyóiratuk.

A Névtani Értesítőnek már az első száma kedvező visszhangot váltott ki a nemzetközi onomasztikában: az ICOS, azaz a Nemzetközi Névtudományi Társaság folyóirata, az Onoma még megjelenésének évében meglehetősen részletességgel és elismerőleg ismertette az új kiadványt, amit pozitív hangvételű magyar recenziók is követtek. A Névtani Értesítő a névtani tanulmányok, adatközlések megjelentetésével a publikációs fórum szerepét; a recenziók, beszámolók, bibliográfiák és egyéb, kisebb közlemények közreadásával pedig – a Hajdú Mihály által egykor rendszeresen írott és szétküldött körlevelek helyett is – a tájékoztató jelleget vállalta magára. A Névtani Értesítővel az elméleti kérdések, a nyelvtudomány mellett a rokon tudományok felé is nyitott, ugyanakkor a névkultúra aktualitásaira

³ Hajdú Mihály több visszaemlékezéséből is képet alkothatunk ezekről a munkákról, elsősorban a Névtani Értesítőben megjelent írásokból: A magyar névtudomány budapesti sorozatairól (28. 2006: 217–230), Visszaemlékezés a Névtani Értesítő indulására (30. 2008: 157–166), Interjú Hajdú Mihállal (36. 2014: 325–343); illetve: Közös tervek Mező Andrással (In: P. LAKATOS ILONA – SEBESTYÉN ZSOLT szerk., Emlékkönyv Mező András tiszteletére. Nyíregyháza, 2010: 23–28).

is fogékony folyóiratot ígértek a szerkesztők. A folyóirat Hajdú Mihály sokirányú, egyszerre elméleti és gyakorlatias szakmai érdeklődését, nyitottságát, a tudomány illetékeségi köréről és műveléséről meglévő – az elefántcsont-toronybeli megközelítésektől távol eső – felfogását is tükrözte. Érdemes megjegyezni, hogy az általa szerkesztett folyóirat-számok rendre egy-két oldalas Summaryvel, rövid angol nyelvű tartalmi összefoglalásokkal zárultak – amikor az még a legkevésbé sem volt bevett gyakorlat nyelvészeti folyóirataink körében.

Az új, névtani folyóirat első számát Hajdú és Mező ténylegesen együtt szerkesztették, a további számokat elvileg felváltva. A második számot Mező állította össze, a későbbiekben azonban – Mező András megszorodó feladatai miatt – a folyóirattal kapcsolatos munkák teljes egészében Hajdú Mihályra maradtak. Ezek a szerkesztést, a gépelést (és gyakran a saját kezű gépelést), a lektorálást, a korrigálást, az engedélyeztetést, a nyomdai megjelentetést és a terjesztést is magukba foglalták. Az első három évben évente két száma jelent meg a folyóiratnak, azt követően évente egy. Hajdú Mihály 1987-ig, a 12. számig szerkesztette a folyóiratot. Mindezzel együtt már túl sok volt a maga által vállalt feladat – a két névtani kiadványsorozat szerkesztését nem sikerült átadnia –, s mint a legtöbb időt igénylő munkáról, a Névtani Értesítő szerkesztéséről mondott le. Nem tagadhatjuk azt sem: csalódást okozott neki – ahogyan arról a 12. szám Epilógusában is említést tesz –, hogy a csaknem egy évtizede sikeresen megjelenő folyóiratot nem sikerült „hivatalos”, valamely intézmény által anyagilag is támogatott kiadvánnyá tennie.

A folyóiratot azonban korántsem hagyta magára, hanem átadta – jó kezekbe, Hegedűs Attilára bízva a szerkesztői feladatokat. Később a folyóirat szerkesztőbizottságának tagjaként, majd a szerkesztőbizottság elnökeként vállalt szerepet a Névtani Értesítő szerkesztésében. Nem csupán forma szerint. Hajdú Mihály a folyóirat legelkötelezettebb szerzője volt: a 60. születésnapja alkalmából őt köszöntő 15. kötet (1993) kivételével mindegyik folyóiratszámában jelent meg tanulmánya, ismertetése, közleménye – néhány évvel ezelőttig. Utolsó tanulmányai a 30. számban (Visszaemlékezés a Névtani Értesítő indulására, illetve Beszámoló a készülő „Mai családneveink lexikona” munkálatairól; 2008) jelentek meg, utolsó közleményei pedig a 31. kötetben (két ismertetés, illetve Kázmér Miklós búcsúztatása; 2009). Az Értesítőt mindig is szívéhez különösen közelinek érezte, s a folyóirattal kapcsolatban is mindig számíthattunk tényleges, magától értőddően természetesnek tekintett, minden kérés nélkül felajánlott és megadott segítségére.

A tudományszervezésből – nemcsak a névtan terén, de itt most erről essen csak szó – más módokon is bőven kivette a részét. Egyrészt a tudományos közélet formálisabb színterein: titkára volt az MTA Nyelvtudományi Bizottsága egykori Névtani Albizottságának (1969–1975), ezt követően pedig a Magyar Nyelvtudományi Társaság Névtudományi Szakosztályának lett a titkára (1976–1984), majd az elnöke (1985-től megszűnéséig). Másrészt azonban – és sokkal inkább – kevésbé formális szerveződések révén végezte tudományszervező munkáját. Folyóiratot és sorozatokat megjelentető tevékenységének javát az ELTE Névkutató Munkaközösségének – az 1970-es évek elején megalakult, informálisabb szakmai alakulatnak – a nevében végezte, melynek mozdítórugója, lelke – s aktív tagsága is elsősorban – ő volt.

Több névtani konferenciának volt kezdeményezője, szervezője. És Hajdú Mihály mindig szervezett valamit: névtani gyűjtőmunkát, konferenciát, újabb kutatásokat, kiadványok megjelentetését. Kiterjedt személyes és szakmai kapcsolatokkal rendelkezett a nyelvtudomány és a társtudományok (elsősorban a történet- és az irodalomtudomány, a

néprajz) művelői körében, illetőleg az ország határain belül és túl, de az önkéntes gyűjtőmunkákra vállalkozók szélesebb köreiben is. Különös figyelemmel segítette, támogatta a kisebbségi magyarság soraiból érkező fiatal vagy már kevésbé fiatal kutatókat, kezdeményezéseket, kutatásokat. Kiadványait széles körben terjesztette, juttatta el térítésmentesen a szakmabeli és a vele érintkező területeken működő személyeknek, intézményeknek. Fáradhatatlan működtetője: szíve volt a magyar névkutatás vérkeringésének.

6. Hajdú Mihály tudományos, oktató, tudományszervező és -népszerűsítő munkáját több kitüntetéssel ismerték el. A fontosabbakat említve csupán: az MTA Akadémiai Díjjal, az ELTE a Pro Universitate kitüntetéssel, a Magyar Nyelvtudományi Társaság szakmai elismerések sorával (Csúry Bálint-, Pais Dezső-, valamint Révai Miklós-émlékérem és -díj) értékelte munkásságát, de más szervezetek, testületek is díjazták tevékenységét (Ortutay-díj, Országépítő Alapítvány-díj, Honismereti Emlékérem). Szeretett szülővárosa, Orosháza díszpolgárává is választotta a nemcsak Orosháza múltjának feltárásában, hanem a város és volt iskolája érdekében tett nemes cselekedetekben is jeles tudóst. Mindezeknél többet mondanak el azonban – írott formában is – a munkatársak, barátok személyes szavai, köszöntő – és immár emlékező – sorai.

Hajdú Mihályt, Miskát 60. születésnapja alkalmából, 1993-ban 103 tanulmányt közreadva köszöntette a Névtani Értesítő 15. száma. „Aki csak ismeri, mindenki szereti. Néhányan közülük írták ezt az Értesítőt” – olvashatjuk az előszóban. Tíz évvel később, 70 éves korában két tanulmányválogatása jelent meg: a Válogatott tanulmányok az ELTE és a Magyar Nyelvtudományi Társaság, illetve a Nyelvészeti és néprajzi közlemények című kötet Orosháza városának kiadásában. A 60. születésnapra készült ünneplő kötetben Máta Mária, a régi pálya- és szobatárs egyszerre tárgyyszerűen részletes és személyes hangvételű köszöntőben mutatta be Hajdú Mihály személyét és pályáját (1993: 9–17). Az egy évtizeddel későbbi Válogatott tanulmányok bevezetőjeként Juhász Dezső, Kiss Jenő és Farkas Tamás szolt – más-más nézőpontból – Hajdú Mihály gazdag munkásságáról és mindazon tulajdonságairól, amelyek nemcsak jeles kutatóvá, kimagasló tudományszervezővé, igazi tanáregyenységé, hanem közösségteremtő személyiséggé és nagyszerű kollégává, munkatárssá, barátá is tették őt (2003: 9–20). E kép egyes részleteit remélhetőleg az itt felvázolt pályakép is jelzi, ami viszont nagyon töredékes maradna, ha nem utalnánk itt egyúttal Hajdú Miska közismert szerénységére, közvetlenségére, mindig jó kedélyére és humorára is, melyek alakját olyannyira meghatározták.

Idén, 2014. szeptember 29-én, Mihály-napon az ELTE és a Magyar Nyelvtudományi Társaság a mai magyar névkutatás helyzetét és feladatait áttekintő és értékelő, egész napos szakmai konferenciával adózott Hajdú Mihály emlékének. A konferencia megnyitójában, illetve zárszavában Kiss Jenő, illetve Szathmári István méltatta személyét és életművét; a tudományos előadásokat követően a kutatóra és tudományszervezőre emlékezett Bárh M. János, a tudománynépszerűsítőre és tanárra Balázs Géza, a tudós lokálpatriótára Szabó Ferenc. (A konferencia anyaga 2015-ben, önálló kötetben fog megjelenni.) 2014. december 11-én Orosházán rendeztek megemlékező ünnepséget a tiszteletére, ahol többen méltatták életpályáját, szakmai munkásságát és emberségét. Ebből az alkalomból készült el az orosházi Vinculum Közhasznú Egyesület kiadásában, az Orosháza Jelesei című sorozat 4. számaként az a DVD, amely többek visszaemlékezéseiből összeállított, mintegy háromnegyed órás filmmel adózik Hajdú Mihály emlékének.

A Névtani Értesítő most megjelenő számában Zelliger Erzsébetnek a tanszék nevében elmondott személyes hangú búcsúztatójával, Hajdú Mihály utolsó interjújával, valamint életmű-bibliográfiájának teljességre törekvő közreadásával emlékezünk feledhetlen személyére és munkásságára.

FARKAS TAMÁS
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar